

Nr 237.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m.; given Stockholms slott den 8 maj 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till

1) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., samt

2) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Förslag

till

Förordning

om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m.

Härigenom förordnas, att förordningen den 30 juni 1943 angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., vilken förordning gäller till och med den 31 december 1948¹, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1949.

Förslag

till

Förordning

om fortsatt giltighet av förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.

Härigenom förordnas, att förordningen den 19 maj 1944 angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m., vilken förstnämnda förordning gäller till och med den 31 december 1948², skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1949.

---

¹ Se SFS 1947: 108.

² Se SFS 1947: 109.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 maj 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och finansdepartementen anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., stadgas, efter däri genom förordning den 29 juni 1946 (nr 351) vidtagna ändringar, följande.

Den som äger rätt till sjukhjälp, sjukpenning eller livränta enligt någon av vissa i 2 § av förordningen angivna lagar eller författningar äger erhålla dyrtidstillägg därå under de förutsättningar och i enlighet med de föreskrifter som stadgas i 3 § av förordningen. Har Konungen förordnat, att ersättning skall utgå enligt grunderna i någon av ifrågavarande lagar och författningar, skall dyrtidstillägg utgå även å sådan ersättning (1 §).

De lagar och författningar, som avses i 1 §, äro enligt 2 § följande: lagen den 5 juli 1901 (nr 39) angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete; förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete; kungörelsen den 30 november 1917 (nr 832) angående särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 å arbetare, som användas till arbete för statens räkning; kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m.; förordningen den 1 juni 1923 (nr 138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig; förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar; förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.; förordningen den 24 mars 1938 (nr 103) om olycks-

falls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.; kungörelsen den 8 april 1938 (nr 112) angående viss tillämpning av 11 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete beträffande livräntor till arbetare, som före år 1937 skadats i arbete för statens räkning; förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete; samt förordningen den 29 juni 1946 (nr 344) angående höjning av ersättningar, som utgå jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

I 3 § första stycket stadgas, att dyrtidstillägg utgår med 40 procent av förmånens belopp å sjukhjälp, sjukpenning eller livränta enligt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89), förordningen den 29 juni 1946 (nr 344) eller, såvitt angår ersättning i anledning av olycksfall eller sjukdom som drabbat värnpliktig, förordningen den 18 juni 1927 (nr 234).

Enligt andra stycket av 3 § gäller, att dyrtidstillägg utgår med 20 procent av förmånens belopp å sjukpenning eller livränta enligt förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) i anledning av olycksfall eller sjukdom, som före den 1 januari 1941 drabbat vid försvarsväsendet fast anställd, samt å livränta enligt annan i 2 § angiven lag eller författning än som nämnts i första stycket av 3 § i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1941. Dyrtidstillägg å livränta, som utgår enligt annan författning än förordningen den 18 juni 1927 (nr 234), skall fortfara att utgå utan hinder därav att livräntan för viss tid utbytes mot sjukpenning.

Dyrtidstillägg å sjukpenning eller livränta skall — enligt tredje stycket av 3 § — i fall som i andra stycket av paragrafen avses icke utgå därest arbetsförmågan icke är nedsatt med minst tre tiondelar. Dyrtidstillägg utgår jämväl å livränta, som utgives av arbetsgivare, vilken enligt gällande bestämmelser står självrisk, men däremot icke å livränta, som grundas på frivillig försäkring.

Dyrtidstillägg bestrides av statsmedel samt bestämmes och utgives av riksförsäkringsanstalten eller i vissa fall av annan myndighet som utger ersättningen. Bolag, som avses i 4 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete, åligger att samtidigt med utbetalning av livränta förskottsvis utgiva dyrtidstillägg därå enligt förordningen (4 §).

De bestämmelser i lag eller författning, som gälla beträffande ersättning, varå dyrtidstillägg utgår enligt förordningen, skola i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande dyrtidstillägget (5 §).

De närmare föreskrifter som, utöver vad förordningen innehåller, finnas erforderliga för förordningens tillämpning, meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av riksförsäkringsanstalten (6 §).

Förordningen, som trädde i kraft den 1 januari 1944, gällde ursprungligen till och med den 31 december 1945, men har sedermera, senast genom förordning den 28 mars 1947 (nr 108), givits fortsatt giltighet för tiden till

och med den 31 december 1948. Tidigare gällde förordningen den 19 december 1941 (nr 942) i samma ämne. Sistnämnda förordning, vilken hade gällt från och med den 1 januari 1942, innehöll i stort sett enahanda regler angående dyrtidskompensation. Den allmänna procentsatsen för dyrtidstillägg utgjorde dock 15.

Enligt förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m., skall i stort sett på enahanda sätt som enligt förutnämnda förordning den 30 juni 1943 (nr 449) utgå dyrtidstillägg till den som äger rätt till livränta på grund av försäkring enligt kungörelsen den 2 oktober 1908 (nr 100 s. 2) eller nyssnämnda förordning den 11 juni 1918 (nr 375). Livräntetagare, som åtnjuter tillägg enligt kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218) om höjning av vissa ersättningar enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375), är berättigad till dyrtidstillägg jämväl å tillägget. Dyrtidstillägget utgår å livränta eller livräntetillägg i anledning av olycksfall i arbete, som inträffat före den 1 juli 1942, därest den skadades arbetsförmåga är nedsatt med minst tre tiondelar. Dyrtidstillägget utgör 20 procent.

Jämväl denna förordning angående dyrtidstillägg gäller — sedan dess giltighetstid förlängts, senast genom förordning den 28 mars 1947 (nr 109) — till och med den 31 december 1948.

På förslag av Kungl. Maj:t — senast i propositionen nr 44/1947 — har riksdagen vidare medgivit, att Kungl. Maj:t åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, vore berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl., finge för tiden till och med den 31 december 1948 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppginge till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent. I brev till statskontoret, senast den 28 mars 1947, har Kungl. Maj:t förordnat, att dyrtidskompensation i enlighet med vad sålunda angivits skulle utgå.

Departementschefen.

Procentsatserna för de dyrtidstillägg å livränta enligt olycksfallsförsäkringslagen med flera författningar, varom här är fråga, ha i princip avpassats så, att livräntan jämte dyrtidstillägget i stort sett skall utgå med samma belopp, som tillkommer ny livräntetagare, vilken erhållit lönekompensation för inträdda prisstegringar. Då de stora arbetstagargrupperna enligt det s. k. ramavtalet erhöilo kompensation för ungefär halva levnads-

kostnadsstegringen och då denna vid tillkomsten av dyrtidstilläggsförordningen den 30 juni 1943 (nr 449) utgjorde något över 40 procent — socialstyrelsens levnadskostnadsindex med 1935 som basår hade från tidpunkten närmast före världskrigets utbrott stigit från 108 till 153 — bestämdes den allmänna procentsatsen för dyrtidstillägg i sistnämnda förordning till 20. Den högre dyrtidskompensationen å vissa ersättningar enligt 1909 och 1927 års militärsättningsförordningar samt 1946 års förordning angående höjning av ersättningar enligt förstnämnda förordning är betingad av särskilda omständigheter.

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex med 1935 som basår hade i december 1947 stigit till 169 men visar för mars 1948 en nedgång till 164. Nedgången beror dock väsentligen på skattereformen och tillkomsten av de allmänna barnbidragen. En motsvarande index, vari varken skatter eller sociala förmåner ingå, uppvisar en stegring från december 1947 till mars 1948 med fem enheter eller från 158 till 163. Beträffande de stora arbetstagargruppernas kompensation för levnadskostnadsökningen skedde från och med den 1 maj 1947 den ändringen, att procenttalet för dyrtidskompensationen genom nytt ramavtal höjdes från 20,7 till 25,7. De senaste årens avtalsuppgörelser ha i övrigt medfört vissa löneförbättringar. I och för sig kunde nu angivna förhållanden anses innebära anledning att överväga en förbättring av dyrtidstilläggen å här ifrågavarande ersättningar. Emellertid framgår av en av socialvårdskommittén gjord utredning med förslag till ändringar i olycksfallsförsäkringslagen m. m., att kommittén inom kort kommer att upptaga till behandling frågan om ändrade grunder för dyrtidstilläggens beräkning. Kommittén har föreslagit, att gällande bestämmelser i ämnet skola tills vidare givas fortsatt giltighet under ytterligare ett år. Några erinringar mot kommitténs förslag i denna del ha icke framställts i remissyttrandena och jag finner mig kunna ansluta mig till förslaget.

Genom de under åren 1941 och 1946 vidtagna ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen ha betydande höjningar av ersättningarnas maximibelopp kommit till stånd, och ytterligare höjningar ha föreslagits i en denna dag beslutad proposition. Under förarbetena till 1946 års ändring väcktes fråga om möjligheten att åstadkomma skälig kompensation åt livräntetagare, vilka till följd av tidigare maximeringsregler eller eljest oförmånligare ersättningsgrunder kommit i avsevärt sämre ställning än de vid tillämpning av de höjda maximibeloppen skolat intaga. Vid anmälan i statsrådet av ärendet framhöll jag, att detta spörsmål lämpligen borde bli föremål för övervägande vid socialvårdskommitténs fortsatta utredning rörande revision av olycksfallsförsäkringslagstiftningen, vilket enligt vad jag inhämtat även kommer att bli fallet.

På grund av det anförda förordrar jag — i enlighet med vad jag jämväl förutsatt vid anmälan till årets statsverksproposition av frågor om anslag för bl. a. vissa av de här ifrågavarande dyrtidstilläggen — att de i det föregående omnämnda förordningarna den 30 juni 1943 (nr 449) och den 19 maj 1944 (nr 237) gives förlängd giltighet i oförändrad form under ytterligare ett år eller till och med den 31 december 1949.

Liksom tidigare torde böra begäras riksdagens medgivande för Kungl. Maj:t att åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt någon av förordningarna om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller åt fångar m. fl., för tiden den 1 januari—den 31 december 1949 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppgå till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga inom socialdepartementet upprättade förslag till

1) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., samt

2) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.;

dels ock medgiva att Kungl. Maj:t åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl., må för tiden från och med den 1 januari till och med den 31 december 1949 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppgå till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent.

Kungl. Maj:ts proposition nr 237.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Lemne.
